20.10.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

LAUSUNTO

Hallituksen esitys Eduskunnalle liikennekaareksi (HE 161/2016)

Oy Matkahuolto Ab on bussiliikenteen palvelu- ja markkinointiyritys, jonka pääliiketoiminta-alueet ovat Matka- ja Pakettipalvelut.

Matkahuollon Matkapalvelut on keskeinen bussiliikenteen aikatauluinformaatio-, matkalippu- ja asemapalveluiden tuottaja. Matkahuollon aikataulutietojen ja lipunmyynnin verkkopalveluilla on kuukausittain noin 2,5 miljoonaa käyttäjää. Matkahuolto tuottaa matkustajille, yrityksille sekä julkiselle sektorille myös lippu- ja maksujärjestelmäpalveluita. Matkahuollon tuottamat matkakortit ovat yhteen toimivia lähes kaikkien bussialan toimijoiden kanssa.

Matkahuollon Pakettipalvelut on merkittävä toimija pakettien kuljetussektorilla. Matkahuolto kuljettaa vuosittain yli 11 miljoonaa pakettia kuluttajille ja yrityksille. Toiminta perustuu ympäristöystävälliseen aikataulutettuun bussiliikenneverkostoon, jota täydennetään tarvittavilta osin muilla kuljetustavoilla. Vahvassa kasvussa Matkahuollon toiminnassa on myös alueellinen lähijakeluiden tuottaminen.

Matkahuolto ylläpitää itse 30 linja-autoaseman toimintaa ja Matkahuollon palveluverkostoon kuuluu kokonaisuudessaan runsaat 1150 toimipaikkaa.

Reitti-, pysäkki-, hinta- ja aikataulutiedot sekä niitä koskeva sääntely

Lakiesityksessä korostetaan tarvetta koota ja koordinoida tulevaisuuden matkaketjujen tarvitsemia tietovarantoja. Tämän avulla pystyttäneen joukkoliikenteestä tekemään entistäkin houkuttelevampaa ja näin kasvattamaan alan toimijoiden liikevaihtoa. Koneluettavaa ja reaaliaikaista tietoa yhdistelemällä joukkoliikenteestä syntyisi kokonaiskuva, jonka voi koota ja tuottaa useat eri toimijat.

Matkahuollon mielestä viranomaisten roolina tulisi olla tässä toiminnassa ainoastaan yhtenäisten toimintaperiaatteiden laatiminen, tarvittavien standardien määrittely sekä tarvittava viranomaisvalvonta. Samalla monimutkaista lisäsääntelyä tulisi välttää. Reitti-, pysäkki-, hinta- ja aikataulutietojen saatavuus sekä laajempi yhteentoimivuus voidaan varmistaa eri toimijoiden palveluiden rajapintojen avaamisen kautta. Toiminnassa tarvittavien tietorajapintojen määrittelyssä tulee tarkasti huomioida rajapintoihin liittyvät laadulliset kriteerit sekä avaamisesta johtuvat kustannukset ja niiden kattaminen.

Viranomaisten hallinnoimalle ja operoimalle, tarvittavia luparekistereitä laajemmalle, joukkoliikenteen kokonaistietokannalle Matkahuolto ei näe tarvetta. Päävaihtoehtona tulee olla markkinaehtoinen toiminta ja julkisen sektorin roolina toiminnan mahdollistaja.

Matkahuolto tuottaa jo nyt aikataulu-, reitti-, pysäkki- ja hintatietoja esimerkiksi kotimaisille vertailusivustoille sekä kansainvälisille toimijoille kuten Google Maps – palvelulle.

Oy Matkahuolto Ab
Lauttasaarentie 8, PL 111, 00210 Helsinki
puh. 020 710 5000, faksi 020 710 5166
etunimi.sukunimi@matkahuolto.fi
matkahuolto.fi

Pankkiyhteydet
Nordea 218518-62201
Sampo 800017-66989
Alv. rek. Y-tunnus 0111393-9

20.10.2016

Lippu- ja maksujärjestelmät ja niitä koskeva sääntely

Liikennekaarella ehdotetaan säädettäväksi lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuudesta. Näin liikenteen palvelut olisivat mahdollisimman hyvin kaikkien tavoitettavissa ja myös tarkoituksenmukaisella tavalla yhdisteltävissä.

Lakiluonnoksen perusteluteksteissä todetaan, että yhdistetyt lipputuotteet, yhden lipun matkaketjut ja mobiililiput eivät ole yleistyneet palveluiden käyttäjien kannalta toivotulla tavalla. Liikenteen harjoittajat eivät ole ryhtyneet vapaaehtoisesti tekemään merkittävää yhteistyötä luodakseen yhteisiä ja avoimia lippujärjestelmiä. Samoin todetaan, että hajautuneisiin lippujärjestelmiin on ohjannut myös se, että aiempi kehittämistyö yhteiskäyttöisyyden lisäämisessä on viime vuosiin asti keskittynyt ainoastaan kaupunkiseutujen sisäisten järjestelmien integraatioon. Valtakunnalliset matkaketjut ja laajempi digitalisaation mahdollistama liiketoimintamallien muutos ei ole ollut reunaehtona kehittämistyössä.

Matkahuolto haluaa omalta osaltaan todeta, että tähän saakka Matkahuollon matkakortilla on voinut matkustaa lähes koko Suomen alueella (pois lukien HSL – alue) kaikessa bussiliikenteessä. Tämä asiakkaiden kannalta erinomainen tilanne on nyt heikentynyt viranomaisten oman lippujärjestelmän (Waltti) käyttöönoton edetessä. Jo aiemmin aikaansaadut toimivat linja-autoliikenteen matkaketjut ovat jo nyt osittain loppuneet viranomaisten toimesta.

Matkahuolto näkee, että viranomaisten tulisi hankkimansa joukkoliikenteen osalta olla tiennäyttäjänä avoimissa rajapinnoissa, yhteiskäyttöisissä lipputuotteissa sekä matkaketjujen mahdollistamisessa. Tämän hetkinen toiminta vie tilannetta toiseen suuntaan. Esimerkiksi Pohjois-Savon ELY – keskus on kieltänyt alueellaan kilpailuttamassaan liikenteessä liikenteenharjoittajia antamasta matkaan oikeuttavien kertalippujen myyntiä Matkahuollolle.

Matkahuolto haluaa myös varmistua siitä, että Liikennekaaren III osan, 1.luvun 2 § koskee myös joukkoliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ja tätä kautta mm. välitys- ja yhdistelypalveluita tuottavat toimijat saavat myyntiinsä toimivaltaisten viranomaisten alueella myytävät lipputuotteet.

Matkahuolto on osallistunut aktiivisesti useiden vuosien ajan matkaketjujen rakentamiseen muiden liikennemuotojen kanssa. Tätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä on tarkoitus jo lähitulevaisuudessa lisätä monipuolistuvan IT- järjestelmäintegraation avulla.

Lakiuudistuksen tavoitteena on, että käyttäjät voisivat lopulta matkustaa koko matkaketjun yhdellä lipulla tai tunnisteella, mikä tarkoittaa tapaa osoittaa matkustusoikeus. Nämä tavoitteet edellyttävät sitä, että tieto lipputuotteista ja matkustusoikeudesta tulisi olla taustajärjestelmässä eikä fyysisille matkakorteille tallennettuna. Esityksen mukaan julkisen sektorin rooli olisi uudenlaiset matkustusoikeuden hankkimis- ja osoittamistavat mahdollistava. Pääpaino olisi kuitenkin jatkossa toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja sopimuksin perustuva.

Lakiluonnoksessa todetaan, että tiedon saantia koskevan järjestelmätason ja rajapintojen yhteentoimivuuden lisäksi on tärkeätä varmistaa, etteivät tiedon siirrosta tai avoimen rajapinnan ylläpidosta perittävät maksut muodostu kilpailua vääristäväksi tai eri toimijoita syrji-

Oy Matkahuolto Ab
Lauttasaarentie 8, PL 111, 00210 Helsinki
puh. 020 710 5000, faksi 020 710 5166
etunimi.sukunimi@matkahuolto.fi
matkahuolto.fi

Pankkiyhteydet
Nordea 218518-62201
Sampo 800017-66989
Alv. rek. Y-tunnus 0111393-9

väksi. Vaikka järjestelmän piirissä olisikin erikokoisia toimijoita, tulisi avointen rajapintojen mahdollistama pääsy tietojärjestelmiin ja sen toteuttamiseksi mahdollisesti tarvittaviin tukipalveluihin tarjota oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin eri toimijoiden kesken.

Matkahuolto pitää yllä kuvattuja kehityssuuntia oikeina ja on valmis osaltaan kehittämään omia palvelujaan tähän suuntaan. Matkahuollon rajapinnat ovat valmiita avattavaksi yhteistyökumppaneiden käyttöön jo syksyn 2016 aikana. Matkahuollon mielestä samalla on myös huolehdittava viranomaisten operoimien lippu- ja maksujärjestelmien rajapintojen avaamisesta muiden toimijoiden käyttöön läpinäkyvin ja syrjimättömin ehdoin. Rajapintojen kautta saatavien tietojen hyödynnettävyyttä koskeviin määrittelyihin tulee jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota.

Rajapintojen avaamista koskeviin ehdotuksiin liittyy 12 kuukauden siirtymäaika lain voimaan tulosta.

Matkahuolto pitää yllä kuvattuja periaatteita oikeina, mutta esitettyä 12 kuukauden siirtymäaikaa liian pitkänä. Joukkoliikennelain (2009) voimaantuloon liittyneet erilaiset siirtymäajat ovat olleet palveluntuottajalle ongelmallisia. Tämän vuoksi Matkahuolto esittää, että laissa ei ICT- asioiden osalta olisi siirtymäaikoja.

Uusien liikkumisen palveluiden vaikutus arvoketjuihin

Liikennekaaren keskeisiä tavoitteita ovat mm. matkustajakeskeisyyden lisääminen, matkaketjujen parempi mahdollistaminen sekä uusien liikkumisen palveluiden synty.

Näiden tavoitteiden toteuttaminen käytännössä tulee vaikuttamaan (joukko)liikennealan arvoketjuihin. Alalle arvioidaan tulevan runsaasti uusia toimijoita (mm. välityspalvelut ja yhdistämispalvelut) entisten rinnalle ja lisäksi. Uudet liiketoimintamallit tulevat osaltaan muuttamaan ja vauhdittamaan mm. liikennealan tuote- ja palvelukehitystä, markkinointia, asiakkuuksienjohtamista, uusien hinnoittelumallien syntymistä ja yhteistyöverkostojen muodostumista sekä rakennetta. Kaikki edellä mainittu kehitys vaikuttaa matkustajan (palvelun ostaja) sekä liikennealan yritysten (palvelun tuottaja) oikeuksiin, velvollisuuksiin sekä rooleihin.

Matkahuollon mielestä Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) tulisi jo nyt aktiivisesti osallistua asiakokonaisuudesta käytävään keskusteluun ja KKV:n tulisi toimivaltansa rajoissa jo ennakkoon ottaa kantaa uusien liiketoimintamallien mahdollisiin vaikutuksiin kuluttajansuojaan ja toisaalta uusissa arvoketjuissa toimivien yritysten mahdollisuuteen tehdä mm. tuotannollista ja markkinointiyhteistyötä kilpailulain puitteissa. KKV:n ennakkoon linjaamilla ja ilmoittamilla kannanotoilla sekä reunaehdoilla olisi keskeinen merkitys uusien liiketoimintamallien suunnittelussa sekä käytännön toteutuksessa. Joukkoliikennelain (2009) toimeenpanoon liittyneiden kokemusten perusteella edellä mainittua voi pitää jopa välttämättömänä.

Oy Matkahuolto Ab
Lauttasaarentie 8, PL 111, 00210 Helsinki
puh. 020 710 5000, faksi 020 710 5166
etunimi.sukunimi@matkahuolto.fi
matkahuolto.fi

Pankkiyhteydet
Nordea 218518-62201
Sampo 800017-66989
Alv. rek. Y-tunnus 0111393-9

20.10.2016

Tavaraliikenteen lupajärjestelmä

Liikennekaareen sisältyy esitys tavaraliikenteen luvanvaraisuuden poistamisesta toimijoilta, joiden kalusto on massaltaan alle 3,5 tonnia, mutta yli kaksi tonnia. Suomen lainsäädäntöä esitetään siten muutettavaksi vastaamaan EU-tason vastaavaa sääntelyä.

Matkahuolto pitää tätä suunniteltua lakiuudistusta hyvänä. Uudistus parantaisi tavaraliikenteen markkinoiden toimivuutta ja lisäisi palveluntarjontaa.

Lakiluonnoksen mukaan Trafi järjestää EU:n liikenneharjoittaja-asetuksen pakolliseksi ammatillisen pätevyyden osoittamiseksi säädetyn tutkinnon. Pakollisesta yrittäjäkoulutusvaatimuksesta esitetään kuitenkin luovuttavan.

Matkahuolto pitää lakiesitystä tältä osin hyvin perusteltuna ja kannattaa tätä muutosta. Uusi menettely helpottaa alalle tuloa ja toisaalta varmistaa riittävän osaamisen sekä ammattitaidon.

Liikennekaaren mukaan luvat olisivat voimassa kymmenen vuotta nykyisen viiden vuoden sijaan.

Matkahuolto pitää myös tätä uudistusta oikeansuuntaisena ja hallinnollista taakkaa vähentävänä.

Oy Matkahuolto Ab

Jarmo Oksaharju
toimitusjohtaja

Oy Matkahuolto Ab
Lauttasaarentie 8, PL 111, 00210 Helsinki
puh. 020 710 5000, faksi 020 710 5166
etunimi.sukunimi@matkahuolto.fi
matkahuolto.fi

Pankkiyhteydet
Nordea 218518-62201
Sampo 800017-66989
Alv. rek. Y-tunnus 0111393-9